

ЭКОНОМИКАҒА ҚЫСҚАША ШОЛУ

2018 ж. Шілде айы

Өткен айдаң негізгі үрдістері (ж/ж):

- Жылдық инфляция нысаналы дәліз шегінде қалыптасты (5,9%)
- Өңдеуші өнеркәсіпте жыл басынан бері алғаш рет өсу қарқыны баяулады
- Құрылыс жұмыстарының көлемі қайтадан төмендеді
- Инвестициялық қызмет жоғары деңгейде сақталады
- Халықтың нақты ақшалай табыстары артты

I. ИНФЛЯЦИЯ

2018 жылдың шілдесінде айлық инфляция 0,1% құрады.

Азық-түлік тауарларының бағасы 0,4% -ға төмендеді, бұл жеміс-жидек пен көкөніс бағасының маусымдық төмендеуімен, сондай-ақ құс еті, жұмыртқа, ірімшік және ұн бағасының арзандауымен түсіндіріледі. Темекі өнімдеріне бағаның айтарлықтай өсуі байқалды (1 шілдеден бастап, сигареттер қорының ең аз бөлшек бағасы 340 теңгеден 360 теңгеге дейін өсті). Күріш, ірімшіктер, қызылша және сәбіз бағасы өсті.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлардың бағасы 0,4% -ға өсті. Инфляцияның үдеуі негізінен дизель отынының (5%-ға) бағасының айтарлықтай өсуіне байланысты болды, бұл өз кезегінде егін жинаудың басталуы нәтижесінде сұраныстың артуымен сипатталады. Сонымен қатар бағалардың өсуі киім мен аяқ киімге, тұрмыстық заттарға, автомобильдерге байқалды. Бензин бағасы болса, тағы да төмендеді.

Ақылы қызметтер 0,4%-ға өсті. Бағалардың өсуі кейбір тұрғын үй-коммуналдық қызметтерге (суық суға, кәрізге, сұйытылған газға), көліктік қызметтерге, әсіресе демалыс күндерінің аясынан әуежай мен теміржол көліктеріне, байланыс қызметтеріне мен ауруханаларға бағалардың өсуіне байланысты болды. Ақылы қызметтерге бағаның төмендеуіне тұрғын үй шығыстарының және ыстық су бағасының төмендеуі оң әсерін тигізді.

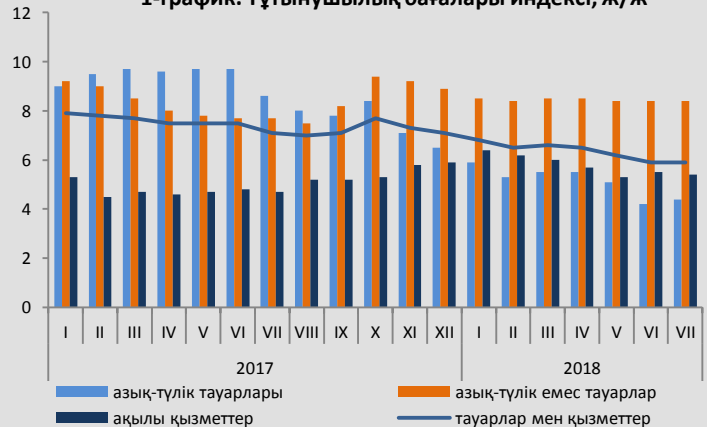
Жылдық инфляция 2018 жылғы шілдеде 5,9% құрады. Инфляциялық процесстердің баяулауы, ең алдымен, маусымдыққа қатысты азық-түлік тауарлар бағасының төмендеуі әсер етті. Сонымен бірге, халықтың ақшалай табыстарының өсуіне байланысты тұтынушылық сұраныстың артуы, кейбір реттелетін қызметтердің бағасының өсуі және егін жинау маусымының басталуы инфляцияның одан әрі баяулауына кедергі келтіретін негізгі факторлардың бірі болды.

Үшінші ай қатарынан **халықтың инфляциялық күтулері** төмендеуде. Халықтың сауалнамасының нәтижесі бойынша, күтілетін инфляцияның болжамды көрсеткіші 5,6% деңгейіне жетті.

Көптеген кәсіпорындар (72,8%) 2018 жылдың екінші тоқсанында тұтыну бағаларының ағымдағы деңгейде өсетінін күтеді, ал 10,8% респонденттер ағымдағы бағасымен салыстырғанда бағаның баяу өсуін күтуде. Бағалардың жылдам өсу қарқынын күтетін кәсіпорындардың үлесі азайып келеді.

Ұлттық Банктің болжамдарына сәйкес жылдық инфляция біртіндеп бәсеңдейтін болады. 2018 жылы инфляция 5-7% мақсатты дәлізде қалады.

1-график. Тұтынушылық бағалары индексі, ж/ж

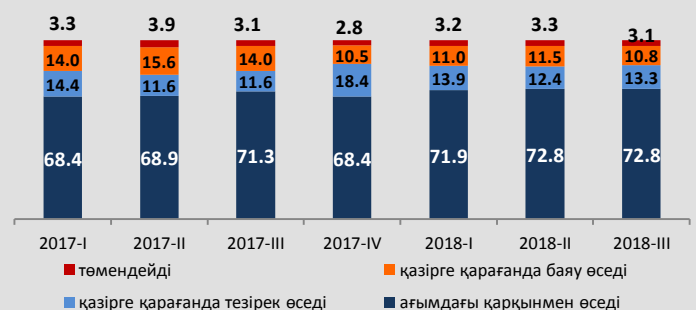

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

2-график. Халықтың инфляциялық күтулері, ж/ж

3-график. ҚР экономикасының нақты секторы кәсіпорындарының инфляциялық күтулері, %

ҚР ҰБ деректері бойынша

II. ІШКІ ЖАЛПЫ ӨНІМ

(алдыңғы жылдың тиісті кезеңіне %-бен)

ҚР ҰЭМ СК есеп деректері бойынша **туынды ІЖӨ көлемі** 2018 жылғы бірінші жарты жылдық бойынша нақты көрсеткіші 4,1%-ға ұлғайып 24,3 трлн. теңгені құрады.

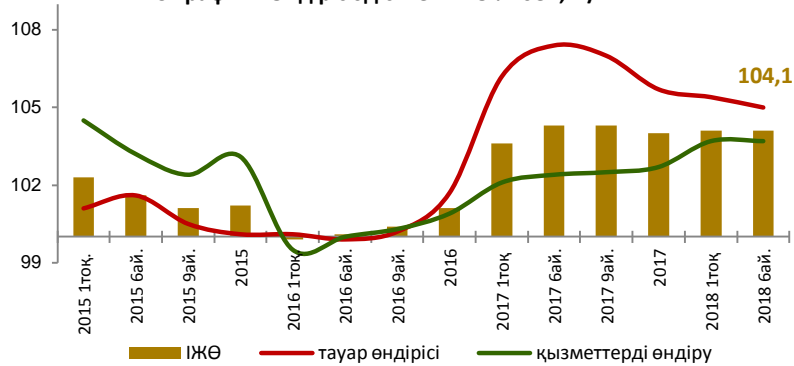
2018 жылдың бірінші жарты жылдық бойынша ІЖӨ-нің өсуі экономиканың барлық секторларында оң динамикамен қамтамасыз етілді. ІЖӨ өсуіне негізгі үлесті тау-кен өнеркәсіп көлемінің (5,5%-ға), өңдеуші өнеркәсіп (5,2%-ға), көтерме және бөлшек сауда (5,9%-ға), көлік және қоймаға жинау (4,9%-ға), жылжымайтын мүлікпен операциялар (2,0%-ға) көлемінің ұлғаюы болды.

ІЖӨ түпкілікті пайдалану әдісі бойынша 2018 жылдың бірінші тоқсаны бойынша **4,1%-ға** өсті.

ЖІӨ-нің өсуіне негізгі үлес таза экспорт пен жалпы капиталдың қалыптасуы есебінен болды, бұл әлемдік тауар нарықтарындағы баға жағдайының жақсаруына және негізгі капиталдың жинақталуына байланысты.

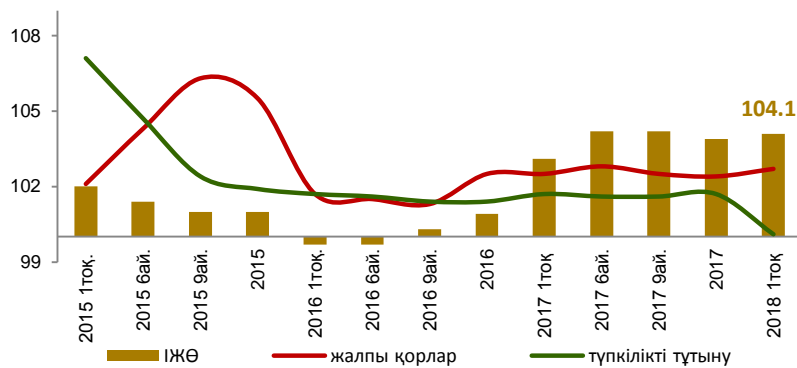
Үй шаруашылық шығыстарының өсуі тұтынушылық несиелердің өсуіне, сондай-ақ инфляциялық процестердің баяулауына байланысты болды.

3-график. Өндіріс әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

4-график. Түпкілікті пайдалану әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

III. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИНДИКАТОР

2018 жылдың шілдесінің қорытындысы бойынша қысқа мерзімді экономикалық индикатор* біраз төмендеп, 104,9% құрады.

Индикатордың өсуінің негізгі драйвері өнеркәсіптік сектор болып қалуда, бұл өсім көлік және көтерме саудадағы өндірістің өсуіне оң әсерін тигізді. Инвестициялардың, несиелендірудің және халықтың нақты ақшалай табыстарының өсуі экономиканың өсуіне ықпал тигізеді. Сыртқы факторлардың арасында әлемдік мұнай бағасының төмендеуі, сауда серіктестерінің экономикаларының өсу қарқынының бәсеңдеуі және әлемдегі геосаяси тәуекелдер байқалды. Ішкі факторлардың арасында өңдеу, ауыл шаруашылығы, құрылыс және байланыс саласында өндіріс көлемінің төмендеуі байқалды.

5-график. Қысқа мерзімді экономикалық индикатор

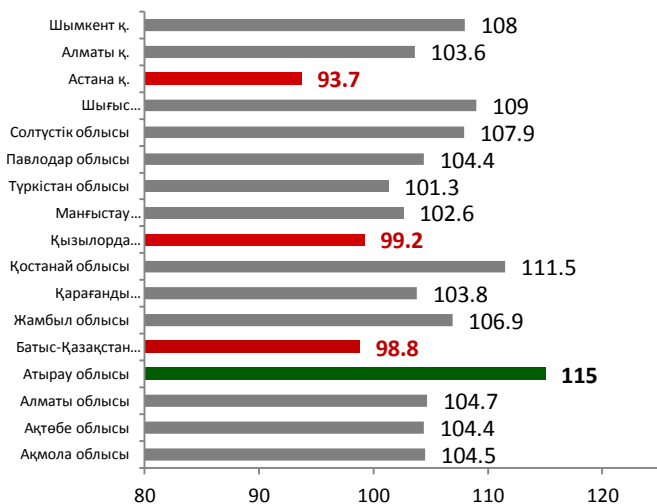

жылдың басынан бастап тиісті кезеңге дейінгі, %-пен

* - экономиканы дамыту үрдістерін сипаттайды және базалық салалар: ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп, құрылыс, сауда, көлік және байланыс бойынша шығару индекстерінің өзгеруіне негізделеді. ІЖӨ көлеміндегі осы салалардың үлесі 63-64%-ды құрайды.

6-график. ҚР өңірлері бойынша қысқа мерзімді экономикалық индикатор, ж/ж %-бен

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

Атырау облысында шикі мұнайды өндірудің және оның көтерме сауданың өсуі, сондай-ақ көліктік қызметтердің және ауыл шаруашылықтың жоғары көрсеткіштері есебінен қысқа мерзімді экономикалық индикатордың республикадағы ең жоғары көрсеткіштері байқалды. Аймақтағы байланыс саласы ұзақ уақыт бойы алғаш рет төмендеді. Тұрғын үйді пайдалануға берудің өсуі нәтижесінде құрылыс индустриясы біршама жақсарды.

ҚМИ-ң төмендеуі Астана қаласында, Қызылорда және Батыс Қазақстан облыстарында тіркелді. Астанадағы КЭИ-ң төмендеуі сауда, құрылыс және ауыл шаруашылығындағы құлдыраумен түсіндіріледі. Сонымен қатар, өнеркәсіптегі преформаларды, тазартылған алтын және дизельді локомотивтерді өндіру көлемінің артуы, сондай-ақ көлік және байланыс салалары оң әсерін тигізді.

Қызылорда және Батыс Қазақстан облыстарында ҚМИ-ң төмендеуі негізінен шикі мұнай мен газ конденсатын өндіру көлемінің төмендеуіне байланысты.

IV. ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗГІ САЛАЛАРЫ БОЙЫНША ШОЛУ

2018 жылдың қаңтар-шілде айларында өнеркәсіп өндірісінің көлемі 5,1%-ға өсті. Өнеркәсіп секторының өсуі республиканың 14 аймақтарында байқалады.

Тау-кен өндіру өнеркәсібінің өсу қарқыны 5,4% құрады. Тіркелген өсу Қашаған және Теңіз кен орындарындағы шикі мұнайды, «СППГО» АҚ-ғы темір рудасын, «Қазақмыс» ЖШС және «Қазақстан алюминийі» АҚ-ғы түсті металл кендерін, сондай-ақ металл кендерін өндірудің көлемі өсуіне байланысты болды.

Өңдеу өнеркәсібіндегі өсу қарқыны біршама төмендеп, 4,9% құрады. Өсімнің негізгі драйвері - металлургия өнеркәсібі қалуда. Ал азық-түлік өнімдерінің, жеңіл өнеркәсіптің және машина жасаудың бәсеңдеуі салаға тежеулік әсерін тигізді. Сусындар өндірісі екінші ай қатарынан төмендеуді көрсетеді.

Шикі мұнай өндіру көлемінің ұлғаюы нәтижесінде көліктің барлық түрлері бойынша жүк айналымы айтарлықтай өсті, жыл басынан бері өсім 9,4% құрады. Саланың өсуі темір жол, автомобиль және әуе көлігінің қызметтерімен қамтамасыз етілген.

Құрылыс саласындағы өсу қарқыны құбылмалылыққа басым болды, маусымның қарқынды өсуден кейін шілде айында 1,3%-ға дейін төмендеді. Құрылыс жұмыстарының ең көп көлемі жолдарды реконструкциялауға, өндірістік ғимараттардың құрылысына, сондай-ақ тау-кен өндіру және өңдеу өнеркәсібіне арналған объектілерге назар аударылды. Құрылыс жұмыстарының қысқаруы Астана мен Шымкент қалаларында және Павлодар облысында байқалды.

Жыл басынан бері қарқынды өсіп келе жатқан ауыл шаруашылығы қаңтар-шілде айларында 3,5%-ға дейін төмендеді. Мал шаруашылығының өсуі өсімдік шаруашылығындағы өндіріс көлемінің төмендеуіне әсерін тигізді.

Ішкі тұтыну көлемінің ұлғаюы және инфляцияның төмендеуі, сондай-ақ мұнай бағасының оң динамикасы аясында 2018 жылғы қаңтар-шілдеде тауарлар мен қызметтерді сату көлемі 6,1% -ға өсті. Өнеркәсіптің өсуіне негізгі үлес көтерме саудамен қамтамасыз етіледі, бұл шикі мұнайдың сату көлемінің артуымен байланысты.

Байланыс саласы тежеуді жалғастырды, 2018 жылдың қаңтар-шілде айларында өсім 5,2% құрады. Байланыс қызметтерінің жалпы көлеміндегі ең үлкен үлес Интернет-қызметтер, сондай-ақ ұялы байланыспен қамтылған.

1-сурет. ҚР өңірлері бөлігіндегі өнеркәсіптік өндіріс индексі, ж/ж

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

V. НЕГІЗГІ КАПИТАЛҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Инвестициялық белсенділік жоғары деңгейде қалуда, 2018 жылдың қаңтар-шілдесінде бұл көрсеткіш 23,7% -ды құрады.

Салалық тұрғыда Шымкент мұнай өңдеу зауытын жаңғырту және Теңіз кен орнында болашақ кеңейту жобасын іске асыру нәтижесінде негізгі үлес қосқан өнеркәсіп өндірісі болды (үлесі - 60%). Көлік қызметтері секторында (үлесі-13%) және жылжымайтын мүлікпен операцияларда (үлесі-14%) инвестициялардың жоғары өсуі байқалады.

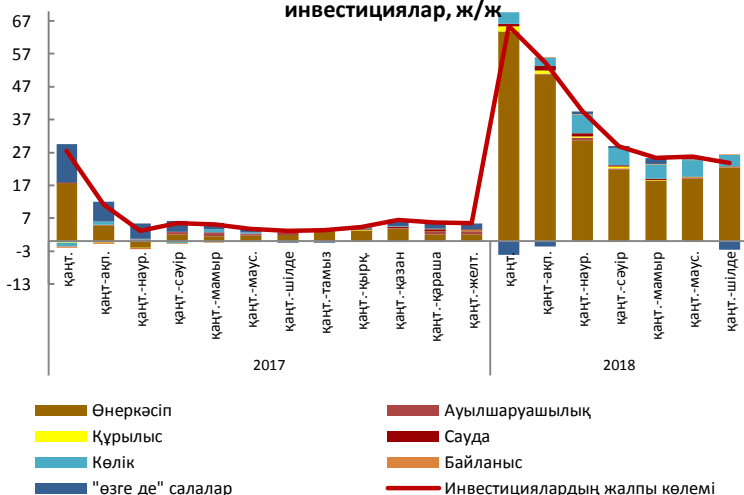
Өңірлік тұрғыда инвестициялардың елеулі үлесі Атырау облысындағы (36%) мұнай секторын дамытуға және Астана қаласындағы жаңа LRT көлік жүйені оратуға, қаланың 2,3 ЖЭО-і жаңғыртуға, дауыл сорғыларын салуға және т.б. ірі инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру үшін бағытталды. Инвестициялардың ең аз мөлшері Солтүстік Қазақстан, Қызылорда және Қостанай облыстарында тіркелген (2% -дан аспайды).

Негізгі капиталға салынған инвестициялардың 49%-дан астамы шикізаттық емес секторға бағытталды (бюджеттік инвестицияларды қоспағанда).

Инвестициялардың жалпы көлемінде ішкі инвестициялардың үлесі 71,0%, ал сыртқы инвестициялардікі 29,0% құрады.

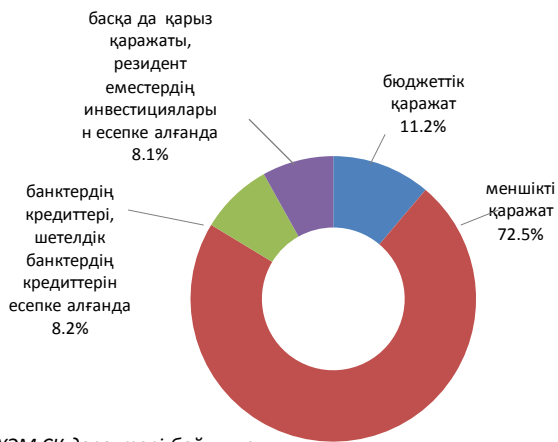
Кәсіпорындардың меншікті қаражаты қаражатты қаржыландырудың негізгі көзі болып қалуда.

7-график. Салалар тұрғысынан негізгі капиталға инвестициялар, ж/ж

ҰЭМ СК деректері бойынша

8-график. Негізгі капиталға қаржыландыру көздері бойынша инвестициялар

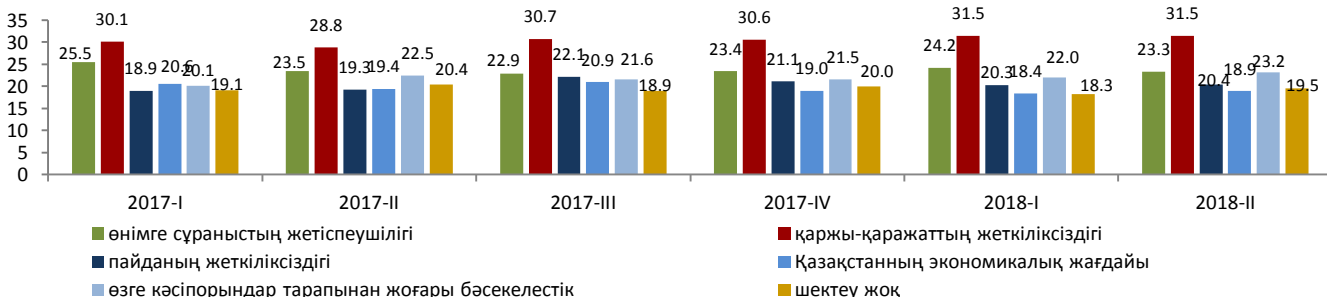
ҰЭМ СК деректері бойынша

Мәлімет үшін:

2018 жылдың 2-тоқсанында Ұлттық Банк жүргізген экономиканың нақты секторындағы кәсіпорындардың сауалнамасына сәйкес, ағымдағы және/немесе негізгі құралдарды қаржыландыруды шектейтін негізгі факторлардың арасында респонденттер қаржы ресурстарының жетіспеушілігін, өнімдерге сұраныстың жеткіліксіз болуын, басқа кәсіпорындардың нарықтық бәсекелестігін, Қазақстан экономикасының пайдасы мен пайдасыздығын атап өтті (9-график).

жауаптар %-бен

9-график. Кәсіпорындарды қаржыландыруды жүзеге асыруды шектейтін негізгі факторлар

ҚР ҰБ деректері бойынша

VI. Сыртқы сауда айналымы

2018 жылдың қаңтар-шілде бойынша сыртқы сауда айналымы 18,0%-ға (экспорт 22,3%-ға, импорт 10,7%-ға өсті) ұлғайды. Экспорттың құрылымында бұрынғыдай барынша көп үлес минералды өнімдерге тиесілі 70% астам, олардың экспорты 23,5%-ға өсті. Жануарлар мен өсімдік өнімдерін экспорттау саласында айтарлықтай өсу 29,2%-ға байқалды, металдар мен олардан жасалған өнімдер да 6,6%-ға ұлғайды. Жоғарыда көрсетілген тауарлар экспортының өсуі бірнеше факторларға байланысты, атап айтқанда әлемдік нарықтарында баға конъюнктурасы жақсарғанына, Қашаған кен орнында мұнай өндіру көлемінің артуы негіз болды.

ЕО елдері (үлесі 55,3%), Қытай (үлесі 9,9%), ТМД елдері (үлесі 15,6%) экспорттың негізгі бағыты болып табылады, олардың ішінде кеден одағы елдерінің үлесі 10,0%.

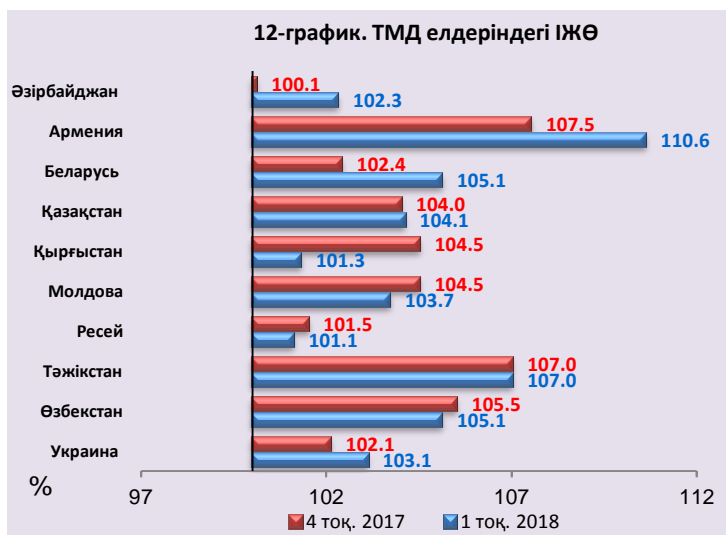
2018 жылы қаңтар-шілде айлары импорты бойынша өсім барлық тауар топтары бойынша байқалды. Ішкі тұтыну өсуінің аясында импорттың өсуіне ең үлкен үлесін машина, жабдық, құралдар мен құрылғылар (өсу 21,8%), жануарлар мен өсімдік тектес өнімдер (өсу 13,5%), сондай-ақ химия өнеркәсібінің өнімі (өсу 8,8%) құрды.

Тауарлардың негізгі импорты кеден одағының елдеріне (үлесі 40,5%), ЕО елдеріне (үлесі 20,4%) және Қытайға (үлесі 16,4%) тиесілі.

ҰЭМ СК деректері бойынша

VII. ТМД елдеріндегі ІЖӨ

2018 жылғы 1-тоқсанның қорытындылары бойынша елеулі экономикалық өсім Тәжікстанда және Арменияда болды.

ТМД-ның кейбір елдерінде 2018 жылғы 1-тоқсанда 2017 жылғы 4-тоқсанмен салыстырғанда ІЖӨ-нің өсімі аздап баяулады (Өзбекістан, Қырғызстан және Ресей). Экономикалық өсімнің қарқыны үдегені Армения мен Тәжікстанда тіркелді. 2018 жылғы 1-тоқсанында Арменияның жоғары экономикалық өсуі қызметтердің, өнеркәсіптің және сауданың өсуімен байланысты.

VIII. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық
(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

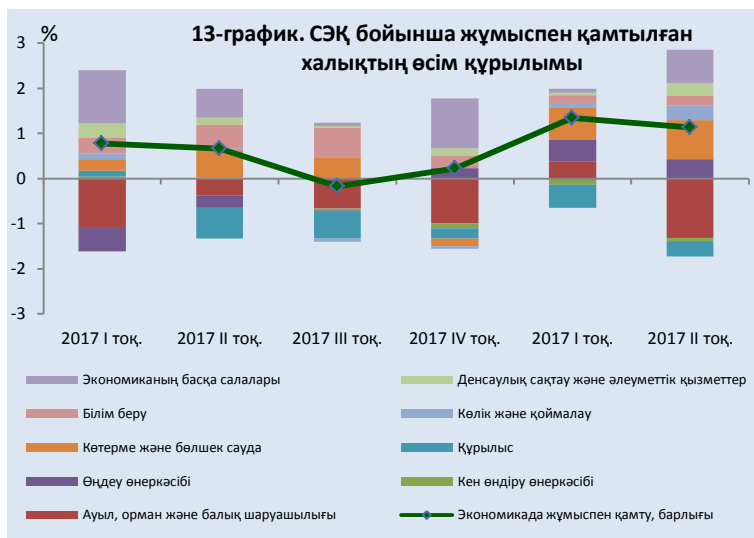
2018 жылдың маусым айында жұмыспен қамтылған халықтың саны 1,1%-ға өсті, 2017 жылғы маусыммен салыстырғанда (2018 жылдың наурыз айында 1,3%-ға өсті).

Экономиканың салалары бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың саны көтерме және бөлшек саудада 5,6%-ға өсті. Сондай-ақ өнеркәсіптік сектордың тұрақты өсуі аясында өңдеу өнеркәсібінде 6,5%-ға және көлік және қоймалауда 4,6%-ға өсуі байқалды. Жұмыспен қамтудың төмендеуі тау-кен өнеркәсібінде, ауыл шаруашылығында және құрылыс саласында байқалды.

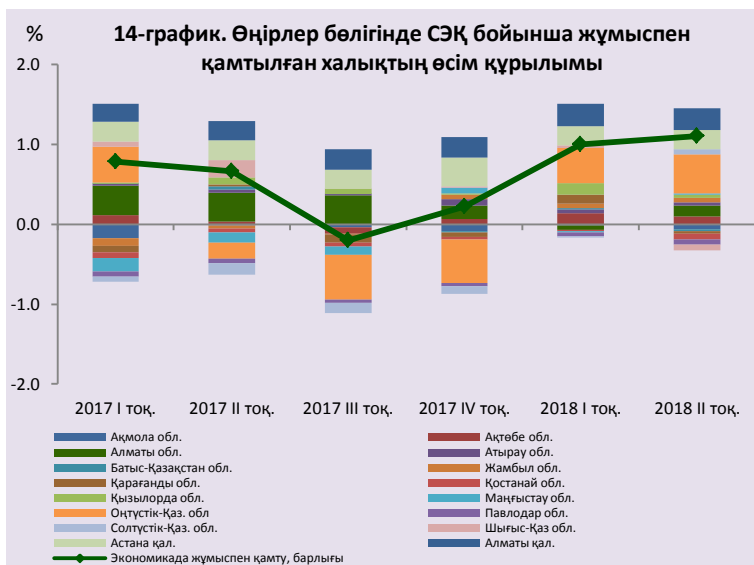
Өңірлер бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың негізгі ұлғаюу Ақтөбе облысында (2,1%-ға өсті), Алматы (2,7%-ға) және Астана (4,1%-ға) қалаларында байқалды.

2018 жылғы шілде айында жұмыспен қамтылғандар саны 1,1%-ға артып, 8663,9 мың адамды құрды (экономикалық белсенді халықтың 95%).

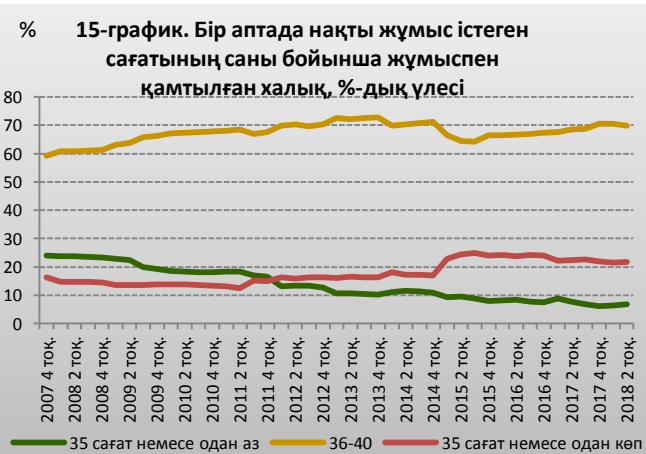
2018 жылы шілдеде жұмыссыздық деңгейі 4,9% болды (2014-2017 жылдар аралығында жұмыссыздық деңгейі орташа алғанда 5% болды). Жұмыспен қамту органдарында 154,6 мың адам жұмыссыздар қатарында ресми тіркелген.

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

Бір аптада нақты жұмыс істеген сағатының саны 35 сағат және одан аз болатын жұмыспен қамтылған халықтың үлесі өсуде. 2018 жылғы екінші тоқсанда аталған қызметкерлердің үлесі жұмыспен қамтылған халықтың жалпы санының 6,8%-ын құрады.

Сонымен қатар, бір аптада 40 сағаттан астам жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі 2015 жылғы бірінші тоқсандағы аздаған өсуден кейін, салыстырмалы түрде төмендеу деңгейде – 21,7%-бен сақталуда.

Бір аптада 35 сағаттан бастап 40 сағатқа дейін нақты жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі басым болып қалуда. 2018 жылғы екінші тоқсанда біршама төмендеп, үлесі 69,9% болды.

IX. Жалақы және еңбек өнімділігі

(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

2018 жылы шілде айында бір қызметкердің орташа айлық номиналдық жалақысы 9,2%-ға ұлғайып, 158,6 мың теңгені құрады.

2018 жылғы 2-тоқсанда нақты жалақы 2,2%-ға өсті.

Салалар бөлігінде 2018 жылғы 2-тоқсанда өсім әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласында (15,7%-ға), құрылыста (8,4%-ға), тау-кен өндірісінде (6,5%-ға), өңдеу өндірісінде (4,6%-ға) тіркелді. Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтерде (4,5%-ға), жылжымайтын мүлікпен операцияларда (5,2%-ға), қызметтердің басқа түрлерін ұсынуда (9,2%) төмендеу байқалды.

2018 жылғы 2-тоқсанда өңірлер бөлігінде номиналдық жалақының ең жоғарғы мәні Маңғыстау облысында (304,2 мың теңге), ең төменгі мәні – Жамбыл облысында (120,9 мың теңге) тіркелді.

2018 жылғы 1-тоқсанда экономикадағы еңбек өнімділігі 3,2%-ға өсті. Салалар бөлігінде ең көп өсім құрылыста (12,2%-ға), өнеркәсіпте (6,5%-ға өсті), көлікте (5,8%-ға) және орналастыру және тамақтану бойынша қызметтерде (3,2%-ға) байқалды.

Экономиканың барлық негізгі салаларында еңбек өнімділігінің өсімі нақты жалақының өсу қарқынынан өсіп кеткенін атап өткен жөн (саудадан және ауыл шаруашылығынан басқа).

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

